

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. Referuntur & refelluntur diversæ sententiæ de essentia peccati
originalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

DISPUTATIO XXVIII.

DE

Essentia peccati originalis.

Non minus essentia, quam existentia peccati originalis est circumsepta difficultatibus: nam existentiam fidei & definitionem limites non adeo permittunt obnoxiam vagæ rationis licentiæ; metaphysica verò essentiæ constitutio, cum parum ad fidem & mores conferat, libertati ingeniorum relinquatur. Igitur examinata prius sententiarum varietate nostram demum mentem explicabimus.

ARTICULUS I.

Referuntur & refelluntur diversæ sententiæ de essentia peccati originalis.

SUMMARIUM.

1. Hereses constituentes originale in aliquo substantiali.
2. Heresi constitvens in concupiscentia.
3. Sententia Ambrosii Catherini, ejusque fundamenta.
4. Refutatur.
5. Fundamenta solvuntur.
6. Refertur sententia Durandi constitvens originale in reatu ad penam.
7. Impugnatur.
8. Auctoritates obiecte exponuntur.
9. Refertur & exponitur sententia de morali existentia primi peccati.
10. Impugnatur.
11. Refertur sententia Thomistarum quorundam constitvens peccatum originale in aliquo habituali positivo.
12. Impugnatur vario positivo.
13. Impugnatur moralis transgressio.
14. Ulteriores impugnationes.
15. Exponuntur testimonia adducta à S. Doctore.

§. I.

Rejiciuntur errores.

Primò Matthias Illyricus Centuriatorum Princeps in libello de pecc. orig. dicebat, peccatum originale esse ipsam animæ substantiam, eò quòd Rom. 7. Ephel. 4. Coloss. 3. istud, imò & alia peccata exprimentur vocibus substantiam significantibus: *Vetus homo, corpus peccati* &c. Cujus delirii absurditas coincidens cum antiquissima heresi Manichæorum, damnata pridem fuit à Conciliis & Patribus unanimi consensu concludentibus, peccatum non esse substantiam, nullam substantiam esse malam, nullam esse naturam, omnem substantiam esse à DEO, peccatum verò non esse à DEO. Item à Trid. Sess. 5. de pecc. orig. can. 5. desinente: *Per Sacramentum baptismi tolli ab homine totum id, quod veram & propriam rationem peccati habet.*

Constat etiam ex hac ratione: quòd dæmon non possit esse Author alicujus substantiæ; est verò Author peccati originalis: *Nam invidiæ diaboli peccatum intravit in mundum*: ergo peccatum originale non potest esse substantia. Porro Apostolus dicens: *Vetus homo*, non significat solum peccatum formaliter, sed subjectum peccatis inquinatum, quemadmodum & novus homo significat subjectum, gratiâ sanctificante præditum. Corpus quoque peccati per metaphoram & allegoriam vocatur multitudo peccatorum: quia sicut ex variis membris confurgit totum corpus, ita ex variis peccatis integra multitudo peccatorum coalescit.

catum originale non potest esse substantia. Porro Apostolus dicens: *Vetus homo*, non significat solum peccatum formaliter, sed subjectum peccatis inquinatum, quemadmodum & novus homo significat subjectum, gratiâ sanctificante præditum. Corpus quoque peccati per metaphoram & allegoriam vocatur multitudo peccatorum: quia sicut ex variis membris confurgit totum corpus, ita ex variis peccatis integra multitudo peccatorum coalescit.

A priori errore parum abluvit explodenda Keenitii insania, asserentis, originale peccatum esse aliquid substantiale corporeum, v. g. cor, hepato, aut totum corpus: hæc enim manent refutata ex dictis: ipsum quoque originale est infectio & mors ipsius animæ, quod de aulla re corporea dici potest.

Tertiò communissimus error est Lutheranorum & Calvinistarum, qui dicunt, peccatum originale esse ipsum fomitem concupiscentiæ, & inclinationem ad malum. Qui error manet confutatus ex præallegata definitione Tridentini, quæ hanc præcipuè hæresin tangit, quòd per baptismum tollatur in renatis, quicquid habet veram & propriè dictam rationem peccati, juxta illud Apostoli. Rom. 8. : *Nihil damnationis est iis, qui sunt renati in Christo JESU*: atqui concupiscentia relinquatur post baptismum attestante eodem Apostolo Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Nec obest, quòd Apostolus hanc concupiscentiam alicubi appellet peccatum, nam dicitur peccatum metonymicè, non quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinât, ut loquitur Tridentin. cit. Can. 5. Manet eadem hæresis refutata ex dictis in priori Tract. ubi ostendimus, motus concupiscentiæ secundum se non esse peccata.

Ex iisdem fundamentis rejicitur opinio, quæ tribuitur Gregorio Arimin. l. 2. sent. dist. 31. q. 1. constituentis peccatum originale in morbida qualitate animæ superaddita, quam Serpens suo sibilo Adamo afflaverit: nam primò, si per hanc qualitatem intelligis concupiscentiam, incidis in errorem prioris sententiæ: si distinguis: vel illa quali-

qualitas est spiritualis, vel corporea. Non corporea, quia hæc non potest afficere animam; non spiritualis, quia hujus non est assignabilis causa, cum sibilus Serpentis non potuerit producere; in super ejusmodi qualitas non ablueretur per baptismum, nec subtraheretur Divina causalitati, quorum utrumque repugnat peccato originali.

§. II.

Expenditur opinio Catherini.

3. **A**mbrosii Catherini, Pighii, & Salmeronis doctrina est, peccatum originale formaliter consistere in præterito actuali peccato Adami parvulos extrinsecè denominante: quæ sententia docet primò peccatum originale nihil esse aliud, quam primam Adæ inobedientiam. Secundò, hoc originale peccatum esse unum idemque in omnibus, in Adamo quidem re ipsa, in cæteris verò imputativè. Tertio, nihil esse inhærens in parvulis, quod habet rationem peccati. Quarto, privationem justitiæ, reatum, & similia pœnam esse peccati originalis, non culpam.

Fundamentum hujus sententiæ est primò: Illud est originale peccatum, per quod mors intravit in mundum: sed per peccatum Adami personale mors tam animæ, quam corporis intravit in mundum: ergo ipsum est peccatum originale. Secundò: Illud est peccatum originale, quo in primo instanti conceptionis peccatores constituimur: sed per inobedientiam Adami sic constituimur peccatores, dicente Apostolo: *Per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi.*

Tertio: Illud est nostrum originale, quod Adam in nos transmisit: sed transmisit suum personale, vel actuale peccatum, non enim aliud transmisit, quam quod habuit; sed habuit actuale peccatum: ergo.

Quarto: Illud est nostrum originale, quo Adam nobis nocuit; sed per suam actualem inobedientiam nobis nocuit: ergo.

Huc applicant textus SS. PP. cum dicunt: *Quoniam non jejunavimus, exulamus a paradiso.* Basilii hom. 1. de jejun. *In casu primi hominis cecidimus omnes.* Bernard. serm. in Cœna Dom.

4. Contra hanc sententiam est primò: quia Concil. Araus. can. 2. nec non Trid. loco citato, dicunt peccatum transfundi in posteros, & eodem modo loquuntur de peccato, ac de morte: sed peccatum transfundi non est pura denominatio extrinseca, uti neque mortem transfere in genus humanum: ergo non potest salvari originale peccatum per puram denominationem extrinsecam.

Secundò. Idem Trid. sess. 6. c. 3. affirmat, homines dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahere, ut licet sit unum origine, sit tamen distinctum in singulis: sed ex mente Pighii & Catherini unum tantummodo esset peccatum originale commune omnibus, cum actuale peccatum Adami tanquam actus immanens ipsius non possit multiplicari in posteris.

Tertio. Concilium ibidem opponit comparative injustitiam, quam ex Adamo per generationem accepimus, gratiæ & sanctitati, quam à Christi

per baptismi regenerationem accepimus: ergo sicut ista est cuilibet baptizato propria, intrinseca, & distincta à sanctitate Christi, ita & injustitia, quam ex Adamo contrahimus, est cuilibet propria, intrinseca, & distincta à peccato Adami.

Quarto. Pœna damni, respondens culpæ originali, intrinsecè & sigillatim afficit omnes, qui sine baptismo decedunt: ergo similiter culpa originalis, cui illa proportionatur, debet esse intrinsecè recepta in singulis.

Quinto per baptismum intrinsecè mundatur, & abluimur à peccatis: sed hoc significat in proprietate verborum abluentionem alicujus maculæ intrinsecæ: ergo.

Fundamenta contrariæ opinionis peccati in confusione peccati originalis activi originans cum peccato originali passivo, & tantus causalium formalium.

Unde ad 1. Respondeo distinguendo majorem: Est peccatum originale originans, concedo; est peccatum originale, originatum, & passivè receptum, nego. Hoc enim est ipsa moraninæ; & sic distincta minore, nego consequentiam.

Ad 2. distingo majorem: Illud est nostrum originale peccatum, quo formaliter & intrinsecè peccatores constituimur, concedo; quo casualiter, & extrinsecè, nego majorem; sed per Adæ actuale peccatum constituimur peccatores casualiter & extrinsecè, concedo; formaliter & intrinsecè, nego minorem & consequentiam.

Ad 3. nego minorem, & probationem distinguo. Illud transmisit, quod habuit casualiter, concedo; formaliter, nego. Peccatum enim, quod formaliter habuit, cum esset actus immanens, transmitti non potuit.

Similiter ad 4. Illud est originale, quo Adam nobis nocuit, & nocet formaliter, concedo; quo nocuit casualiter, nego; vel subdistinguo: Est originale originans, & activè, concedo; originatum, & passivè, nego.

Ita & Basilii loquitur in sensu casuali, cum exilium à paradiso refundit in commestionem pomi prohibiti. D. verò Bernardus loquitur de casu, quo omnes in Adamo peccante ceciderunt in debito & potentia, non actu; extrinsecè, non intrinsecè.

§. III.

Sententia Durandi rejicitur.

Durandus in 2. dist. 30. q. 3. dicit, peccatum originale parvulorum formaliter consistit in reatu, seu dignitate carenti justitiæ originali, quæ carentia est pœna ipsorum.

Fundamentum habet in autoritate SS. Dionysii & Augustini; nam Dionysius de Div. nom. c. 4. asserit, puniri non esse malum, sed esse pœnâ dignum: ergo dignitas pœnæ est moralis malitia, ideoque sufficiens, ut formaliter constituat peccatum originale. D. verò Augustinus disputans contra Pelagianos sapius meminit, concupiscentiam in non baptizatis esse peccatum originale non ratione sui, sed ratione reatu ab juncti, & idem esse tolli reatum, ac tolli originale peccatum.

7. Sed contrā est: Vel per reatum intelligis obligationem ad pœnam, vel dignitatem ad illam subeundam; sed neutro modo potest in reatu peccatum originale consistere. Non in obligatione; partim quia hæc est à DEO, culpa non est à DEO; partim quia nemo ad pœnam obligatur à DEO, nisi culpabilis & dignus pœnā, adeo, ut obligatio prius culpam & dignitatem pœnæ supponat; partim quia potest à DEO tolli obligatio ad pœnam, remanente culpā. Non etiam in ipsa dignitate pœnæ, quia & ipsa dignitas pœnæ est proprietas culpæ, eandem naturā & ratione prius supponens, prout dictum in priori Tractatu de peccato personali: non enim ideo aliquis habet culpam, quia est dignus pœnā; sed ideo est dignus pœnā, quia habet culpam. Vel igitur iste reatus resultat in parvulo ex aliqua culpa verè ipsi inexistente, vel tantum, ex culpa extrinseca Adami; si primum, habetur intentum, præter reatum ad pœnam admittendam esse veram culpam in parvulis; non utique actualem; ergo originale. Si secundum, incidis in sententiam priori §. refutatam, nec multum differens à modo loquendi Pelagianorum, qui dicebant, nos solum quoad obligationem luendi pœnas Adæ peccatum participare.

8. Ad auctoritatem SS. Dionysii & Augustini Respondeo, pœnā dignum esse malum arguitivè & consecutivè, quia ex hoc arguitur aliquem esse culpabilem, cum pœna sit effectus & signum peccati; non verò esse malum constitutivè. Item D. Augustinum loqui de reatu radicali, qui est reatus culpæ, non pœnæ; nam culpam sapius hoc modo radicaliter, vel etiam metonymicè fumendo effectum pro causa appellari possum constat ex S. Script. ut Exod. 32. *Percussit DEUS populum pro reatu vituli.* Et Deut. 21. *Auferetur ab eis reatus sanguinis,* hoc est, culpa homicidii, quo modo loquendi etiam utitur Tridentinum sess. 5. de pecc. orig. can. 5. Verùm relictiis hisce sententiis jam anriquat.

§ IV.

Quadam sententiæ probabiles refelluntur.

9. Valde communis Recentiorum doctrina & conformis ad ea, quæ tradunt de peccato habituali, est, peccatum originale formaliter esse moralem concursum posterorum ad prævaricationem Adæ, iis inexistentem & intrinsecum non physicè, sed moraliter: sicut in adulto actus peccati semel commissus manet habitualiter, donec per pœnitentiam deleatur. Sic Lugo de pœnitentia Disp. 10. f. 7. n. 20. Suar. 1. 2. de pecc. D. 9. sect. 2. Granado, aliique plures. In qua sententia duplex est admittenda moralitas; una per quam voluntates posterorum fuerunt transfusa in voluntatem Adami; ita ut Adamo peccante posterius quoque moralem concursum præstiterint, & peccaverint in Adamo. Altera est, quòd sicut personale peccatum Adami post commissio-nem transit in habituale peccatum, & ipsum moraliter intrinsecè inquinavit; sic etiam ille concursus & actus posterorum, quamdiu per baptismum non remittitur, censetur in illis præsens, & intrinsecus moraliter.

R. P. Alex. Theol. Schol. Tom. II.

Exponunt & probant suam sententiam tum aliarum refutatione, tum paritate peccati habitualis personalis; illud enim consistit in peccato proprio præterito non retractato, ita ut ex parte voluntatis connotet actum præteritum, ex quo habet quòd sit voluntarium, & negationem retractationis; ex alia verò nempe ex parte DEI connotet negationem condonationis: ergo similiter peccatum habituale originale constituendum erit in peccato Adami, non ut præcisè erat Adami personale peccatum, sed ut simul erat peccatum naturæ, & omnium posterorum, ex quo habet, quòd sit voluntarium, simulque in morali in hærentia & præsentia, quæ constituitur ex negatione condonationis & remissionis Divinæ.

Confirmatur. Idem specie est peccatum originale in parvulis, quòd erat habituale peccatum in Adamo: sed peccatum habituale in Adamo consistebat in peccato præterito non retractato: ergo etiam in hoc consistit peccatum originale in parvulis modo explicato.

Sed contra hanc sententiam faciunt ea, quæ de 10. peccato habituali diximus in priori Tractatu, præcipuè quòd juxta Trid. peccatum originale sit macula verè intrinseca, quæ omnibus inest unicuique propria, & quòd parvuli, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahant ex vi propagationis carnalis, sicut fideles per renascentiam in baptismo gratiam Christi consequuntur: atqui in hac sententia nulla forma verè parvulis intrinseca & in hærens ostendi potest, quæ lavacro baptismi verè abluatur: non enim sufficit dicere, esse moraliter intrinsecam; quidquid enim moralitatis assignaveris, est parvulo extrinsecum; videlicet ordinatio Divina de transfusione voluntatum in voluntatem Adami, peccatum ipsius, & negatio condonationis Divinæ: ergo ex nullo capite salvatur, quòd peccatum originale sit parvulis intrinsecum. Adde, quòd verba Concilii, [prout jam sup. tract. indicatum] sint in proprio sensu accipienda.

Inter Thomistas Godoyus cum Martinez aliis. Itaque citatis docet, peccatum originale consistere in aliqua moralitate positiva, quæ sit conversio in bonum commutabile, & averfio ab incommutabili bono.

Fundamentum petunt primò ex D. Th. hic a. 2. ubi cum in tit. art. quæsitisset, *mirum peccatum originale sit habitus?* resolvit esse habitum, non per modum activæ inclinationis, sed dispositionis, quæ natura bene vel malè se habet, idque comparat cum aegritudine, & in C. vocat *languorem anima,* & ad 1. *habitu corruptum.*

Præterea inf. q. 113 a. 1. dicit, justificationem impii, quæ est transitus à peccato habituali ad gratiam, esse motum: atqui motus est inter terminos positivos.

Tandem q. 24. de Verit. a. 12. inquit: *Homo, qui est in peccato mortali, habitualiter peccato in hæret, quamvis enim non semper habeat habitum vitii, quia ex uno actu luxuria habitus non generatur; voluntas tamen peccantis devotio incommutabili bono, bono commutabili quasi fini ad hæret. Et huiusmodi adhesionis vis & inclinatio in eà manet, quousque iteratò bono incommutabili quasi fini ad hæret.*

L 1 a

Funda-

Fundamentum à ratione idem ferè est, quod prioris sententiæ: nimirum: Peccatum originale, quod ex Adamo contrahimus, est ejusdem rationis cum illo peccato habituali, quod Adam per actualem inobedientiam contraxit: sed istud consistebat in termino positivo, & habituali conversione, seu adhesionem ad bonum creatum, tanquam ultimum finem [ita nempe docent isti auctores universaliter de omni peccato habituali:] ergo etiam peccatum originale in ejusmodi habituali, & positiva conversione consistit.

12. Contra hanc sententiã est primò: quia illa habitualis & positiva inclinatio in bonum commutabile, vel est aliquid corporeum, vel incorporeum. Non corporeum; primò, quia hoc non potest intrinsicè afficere spirituales animæ substantiam. Secundo, quia vel esset substantia, vel accidens. Non substantia, hic enim est error Manichæorum; non accidens, quia hoc vel iterum esset concupiscentia, vel qualitas morbida, quorum utrumque Catholica & communis doctrina eliminat. Non incorporeum: primò, quia ipsa voluntas peccantis per peccatum deordinata à DEO est naturalis inclinatio in bonum proprium, tanquam in ultimum finem, unde alia inclinatio superaddita est supervacanea; secundo, quia nulla inclinatio naturalis præter voluntatem pro suo objecto, & termino respicit finem ultimum. Tertio: quia, ut expressè fatetur S. D. q. 24. de Verit. a. 12. non per quemlibet actum peccaminosum generatur habitus, cum tamen per quodlibet peccatum voluntas peccantis adhaereat bono commutabili. Quarto: quia est inexplicabile, quomodo Adam peccatum mediante generatione transfundat aliquid positivum in posteros, quando ipsum nec in se, nec in virtute aliqua positiva semini impressa, quam fidentiam esse ex dictis constat, existit.

13. Neque dicas: non transfundere physicè, sed moraliter: nam moralis positiva causalitas consistit in motione alienæ voluntatis ad ponendum effectum, adeoque si Adamus moraliter causaret illum terminum positivum, tunc per suam inobedientiam demeritorie moveret Divinam voluntatem ad ponendum illum terminum positivum, cum alia voluntas in illum influens assignari nequeat, quod rursus est magnum absurdum.

Confirmatur. Terminus positivus requirit causam positivam: hæc non est peccatum Adam, non est voluntas Divina, nec alia est assignabilis: ergo nec terminus positivus.

Contra hanc sententiã est secundo, quod nimirum falsis suppositis, nempe, quod tam peccatum actuale, quam habituale formaliter consistit in positivo, quæ tamen ex oppositis fundamentis tum in præsentem, tum in priori Tract. refutavimus quæ hic non sunt repetenda. Ex quibus etiam solum manet fundamentum hujus sententiæ à ratione petum.

Contra est tertio: In illo formaliter consistit culpa originalis, quod tollitur formaliter per gratiam sanctificantem: sed per illam non tollitur aliqua forma positiva, tollitur verò sui privatio, tanquam opposita: ergo culpa originalis non consistit in aliquo positivo. Adde, quod ille terminus positivus causalus per actum peccaminosum voluntatis esset subjektivè in voluntate, quam inclinaret in pravam finem ultimum: si qui culpa originalis subjektivè non est in voluntate, sed in animæ substantia.

Ad testimonia ex S. D. adducta, & ad 1. Respondeo cum Salmanticensibus hic disp. 16. dub. 3. §. 5. Peccatum à S. Doctore vocari habitum non propriè, sed similitudinariè, tum ratione lux permanentiæ, tum ratione malæ dispositionis, quæ non positivè, quasi per aliquam formam & qualitatem positivam, sed negativè tanquam per privationem justitiæ originalis, anima male se habet respectu finis ultimi: aliàs quo pacto rationem formalis culpæ originalis potuisset constituere in privatione justitiæ originalis, quod tamen affirmat a. 3. mox referendo.

Ad 2. Respondeo, motum ibidem late accipi, qui sit inter terminos, vel positivè, vel negativè contrarios. Nisi malis dicere, etiam in justificatione terminum à quo, hoc est, habituale peccatum esse terminum positivum, non quidem formaliter, sed connotativè, videlicet ratione actus peccaminosi, à quo causalus.

Ad 3. Respondeo. Illum locum aliud nihil velle, quam quod post peccatum relinquatur habitualis adhæsiõ ad bonum commutabile, indistincta tamen partim ab ipsa voluntate, partim à concupiscentia, quæ in peccato originali se habeat non formaliter, sed materialiter.

ARTICULUS II.

In quonam formaliter consistat peccatum originale?

SUMMARI A.

1. Exponitur donum justitiæ originalis.
2. Statuitur formale peccati originalis in privatione justitiæ originalis secundum primum effectum.
3. Probatio ab auctoritate.
4. Probatio à ratione.
5. Auctoritas D. Thomæ objecta exponitur.
6. Rationes objectæ.
7. Solvuntur.
8. Peccatum originale est idem specie atoma in omnibus hominibus.

§. I.

Expositio justitiæ originalis & resolutio questionis.

Notandum, quod justitiã originalis, quam Adamus in paradiso & innocentie statu obtinuit, atque, si in illa perseverasset, etiam in posterum transmisisset, adæquatè sumpta includat plerumque donorum & perfectionum aggregationem, quibus anima DEO, & vires inferiores superiorem perfectè subjiciebantur, corpus quoque à moribus